

METSÄSTYS

Isoon kojuun mahtuu 12 katselijaa, ja siellä on myös sängyt väsymyksen yllättäessä, kertoo luontokuvaaja Kari Kemppainen. Hän innostuu itsekin, kun matkailija saa ikimuistoisen luontoelämyksen nähdessään suurpedon.

Suurpedot kiinnostavat luontokuvaajia

Kuhmon Viiksimossa, rajavyöhykkeen tuntumassa tarkkaillaan karhuja, susia ja ahmoja. Luontokuvausbuumi siivittää matkailuyrityksiä menestykseen.

KUHMO (MT)
Jani Määttä ja luontokuvaaja **Kari Kemppainen** Boreal Wildlife Center tarjoaa matkailijoille mahdollisuuden nähdä karhu, ahma tai susi.
"Viime vuosina ollaan nähty joka yö jotakin. Samana yönä kaikki suurpedot nähdään noin 15 kertaa vuodessa", Kemppainen kertoo.

Sveitsiläinen Markus Sauter halusi nähdä karhun ensimmäistä kertaa oltuaan naimisissa suomalaisen naisen kanssa 25 vuotta. Hän yhdisti suurpedot Kuhmon kamarimusiikkiin.

"Välillä harrastelijoiden kalustoa käy ammattilaisenkin kaateksi. Euroopan taantumakaan ei ole juuri näkynyt matkailijoiden määrässä", Kemppainen luonnehtii.
Pedoista ei ongelmia
Yritys käyttää syöttinä koiranmuonaa ja lohta, joskus hirviä ja poroja. Ruokaa laitetaan ruokin-tapaikoille sen verran, että siitä syntyy kilpailua.
"Hunaja on huono syötti, sillä karhut repivät kuvauspaikan puut pilalle, jos niihin sivelee sitä. Lisäksi se sotkee joka paikan", Kemppainen sanoo.
Yritys toimii suurimmaksi osaksi valtion mailla, katselu-kojut ovat rajavyöhykkeellä.
"Tällä alueella ei ole ollut pe-doista mitään ongelmia. Lähin

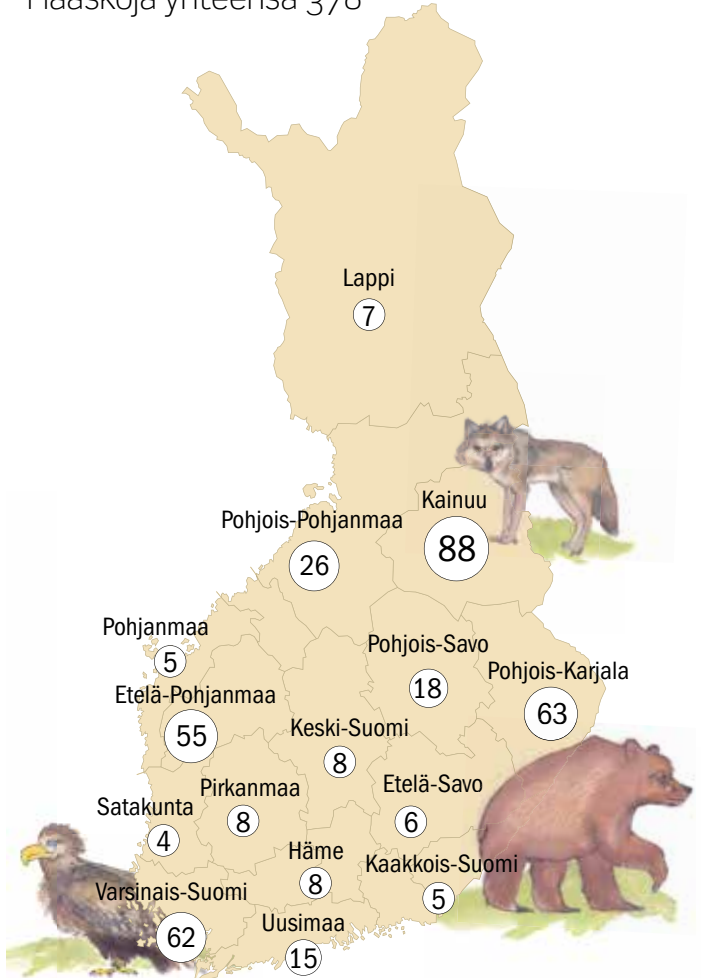
vieraista tulee kuvaamaan.
"Suurin osa kuvaajista on harrastajia. Tunnetut ammat-tikuvaajat keräävät ryhmän eri maista", Kemppainen kertoo.
Matkailijat ovat varakkaita, ja välineisiin ollaan valmiita inves-toimaan.
"Varsinais-Suomen sudet ei-vät ole kuhmolaisen matkailu-yrittäjien vika. Heikot ongelma-yksilöt pitää tappaa pois vaaran-tamatta koko kantaa. Metsästys pitää pedot terveen pelokkaina."
Luontoyrittäjä törmää satun-naisesti petovihaan, joka tuntuu kumpuavan "järkyttävän syvä-ltä".
"Ihmiset eivät pidä asioista, joihin eivät ole itse osallisia. Luonto koetaan uhkana vaikka uhka tulee ihmisestä itsestään", Kemppainen jatkaa.
Hän pitää haaskojen määrää ongelmana.
"Riistakameroiden myötä ruokkiminen on riistäytynyt käsistä. Laittomat haaskat on laillistettu karhunkatselulla, vaikka niihin ei liity mitään sel-laista toimintaa."

talo on 15 kilometrin päässä. Meillä on toiminnallamme kylä-yhdistyksen tuki. Kylä on herän-nyt yrityksen myötä eloon, ja tiet pidetään auki."
Haaskayrittäjiä on kritisoitu petojen houkuttelemisesta asu-tuksen liepeille.
"Varsinais-Suomen sudet ei-vät ole kuhmolaisen matkailu-yrittäjien vika. Heikot ongelma-yksilöt pitää tappaa pois vaaran-tamatta koko kantaa. Metsästys pitää pedot terveen pelokkaina."
Luontoyrittäjä törmää satun-naisesti petovihaan, joka tuntuu kumpuavan "järkyttävän syvä-ltä".
"Ihmiset eivät pidä asioista, joihin eivät ole itse osallisia. Luonto koetaan uhkana vaikka uhka tulee ihmisestä itsestään", Kemppainen jatkaa.
Hän pitää haaskojen määrää ongelmana.
"Riistakameroiden myötä ruokkiminen on riistäytynyt käsistä. Laittomat haaskat on laillistettu karhunkatselulla, vaikka niihin ei liity mitään sel-laista toimintaa."

Kuvaajia vaikea miellyttää
Luontokuvaamisen suosio ei ole tuonut yrityksen toimintaan pelkästään myönteisiä piirteitä.
"Surukseni olen seurannut tätä kehitystä, että luontoelä-myksistä ja luonnon rakasta-misesta siirrytään pelkästään huippukuvien metsästämiseen. Nykyään kaikki pitäisi saada äk-kiä eikä eläimiä haluta odottaa", Kemppainen harmittelee.
Kuvaajat kilpailevat kovasti keskenään ja toivovat esimer-kiksi, että juuri oman kojuun eteen laitettaisiin enemmän ruokaa.
"Ihmiset haluavat tiettyjä temppuja, esimerkiksi seisovia karhuja, lampipaikkoja tai kar-hun suovillapeltoon. Kuvat ovat kauniita mutta eivät kerro mitään karhujen oikeasta käyt-täytymisestä", Kemppainen painottaa.
"Ihminen, joka innostuu pelkästään pedon näkemisestä ilman kuvia, auttaa taas jaks-aamaan ylikriittisiä harrastelija-kuvaajia."

TERHI PAPE-MUSTONEN

Haaskaluvat maakunnittain
Haaskoja yhteensä 378

Haaskan pidon pelisäännöt epäselvät

Haaskojen määrä kasvaa jat-kuvasti. Suomessa pidetään Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran viimeisimpien tietojen mukaan 378:aa haaskaa. Vuon-na 2010 Suomessa oli noin sata haaskaa.
Haaskan käyttötarkoitukseksi voidaan ilmoittaa karhujen luontokuvaus tai katselu, mui-den eläinten luontokuvaus tai katselu sekä pienpetojen met-sästys.
Käyttötarkoituksia haaskoil-le oli ilmoitettu yhteensä 578, koska yhdellä haaskalla voi olla useampi käyttötarkoitus.
Ilmoitusten mukaan 65 pro-senttia haaskoista on perustettu pienpetojen metsästykseen, 35 prosenttia karhujen ja 52 pro-senttia muiden eläinten luonto-kuvaukseen ja katseluun.
Kuka tahansa voi perustaa haaskan.
Haaskan pitäjä voi olla mat-kailuyritys, yhdistys tai yksit-äinen ihminen.
Ammattimaisuudesta ei ole rekisteriä
Haaskan pito on tällä hetkellä ilmoituksenvaraista toimintaa. Ilmoitus haaskanpidosta teh-

dään kunnaneläinlääkärille, jonka alueella haaskaa aiotaan pitää.
Ilmoitus on tehtävä jo ennen kuin haaskaruokinta aloitetaan. Maa- ja metsätalousministe-riön ylitarkastaja **Janne Pitkänen** uskoo matkailutoiminnan tavoitteiden olevan korkealla.
"Ammattimainen toiminta on usein hyvin suunniteltua ja harkittua."
Kainuussa suurpetomatkailu on tärkeä osa alueen matkailu-toimintaa.
"Matkailuyrityksiä kohtaan ei ole juuri ollut vastustusta", kertoo rahoitustarkastaja **Paa-vo Niemelä** Kainuun elykes-kuksesta.
On kuitenkin mahdotonta saada selville, pitääkö esimer-kiksi karhunkatseluhaaskaa matkailuyritys vai yksittäisen ihminen.
Yksi keino arvioida matkai-luyritysten osuutta haaskanpi-täjistä on kuluttajaturvallisuus-rekisteri.
Turvallisuus- ja kemikaalivi-rasto Tukes tai kuntien kulut-tajaturvallisuusviranomaiset eivät kuitenkaan rekisteröi haaskanpitäjiä erikseen.

"Kuluttajaturvallisuuden rekisteristä tietoa ei saa, koska ohjelmapalveluita, joissa käyte-tään haaskaa, ei ole määritelty omana palvelutyypinään", kertoo ylitarkastaja **Janne Nie-melä**.
Haaskatoimintaan liittyy monia riskejä
Kainuun sote-kuntayhtymän hyvinvointieläinlääkäri **Aila Rauatmaa** pitää tilannetta se-kavana.
"Tilanne vaatii selkeyttämistä. Säädöstasolla asia on han-kala, koska se on niin monen viranomaisen vastuulla."
Haaska voi pelottaa, jos sen ohi joutuu kulkemaan esimer-kiksi lenkkiopululla. Haju voi myös kantautua kauas aiheut-taen haittaa.
Myös Pohjois-Karjalan ym-päristöterveydenhuollon joh-taja **Elina Felin** pitää haaskoja ongelmallisina.
"Tämänhetkinen haaskalain-säädäntö lähtee eläinjätteen turvallisuusnäkökulmasta eikä haaskalla käyvien eläinten aiheuttamasta uhasta", Felin toteaa.
"Esimerkiksi haaskojen etäi-

syysistä asutukseen tarvitaan tarkempaa säätelyä."
Haaskat käydään tarkista-massa maastossa vasta, kun niistä tulee valitus. Ilmoitus-vaiheessa haaskat käydään läpi paperilla.
Myös julkisten hallintotehtä-vien päällikkö **Sauli Härkönen** Riistakeskuksesta kertoo haas-koihin liittyvän "kaikenlaista epäselvyyttä pelisäännöistä".
"Nykytilanteeseen ei olla lainsäädännön puolelta tyy-tyvisiä. Aihetta on kuitenkin harkittava lainsäädännön osalta tarkkaan."
Suomen luonnonsuojeluliit-on suojelupäällikkö **Leo Stran-nius** ei tuomitse suurpetomat-kailua, mutta pitää haaskojen määrän merkittävää nousua ongelmana.
"Haaskaruokinta aiheuttaa eläinten häiriintymistä ja ke-syyntymistä. Ne voivat sen joh-dosta tulla asutuksen lähelle, aiheuttaa pelkoa ja sitä kautta ylimääräisiä tappo- ja kaatolu-pia", Stranius sanoo.
"Haaskoja voidaan käyttää myös salametsästykseen, suo-raan tai välillisesti."

TERHI PAPE-MUSTONEN

HAASKAN PITO

Maanomistajan lupa tarvitaan

Haaskalta saa metsästää pienpetoja, kuten kettuja ja supikoiria. Karhua ei saa metsäs-tyksessä houkutella ravinnolla.
Kolarihirvien, hirven-metsästyksen teurassivu-tuotteiden ja muiden luonnon-varaisten eläinten ja luonnon-kalan haaskakäyttö on sallittua ilman ilmoitusta.
Ilmoitus tarvitaan, kun haaskalla käytetään sian, poron, hevosen tai siipikarjan raatoja tai kasvatettua kalaa.

Haaskanpidossa ei saa käyttää märehitjoiden tai turkiseläinten raatoja. Myös ihmisiin tarttuvat taudit ja eläintaudit sekä lääkkeiden varo aika voivat estää raatojen haaskakäytön.
Haaskanpitoon tarvitaan maanomistajan lupa. Metsästys-vuokrasopimus ei anna oikeutta haaskanpitoon.
Haaska ei saa aiheuttaa vesistöjen pilaantumista. Muuten määräykset haaskan sijoittamisesta ovat väljiä.

Boreal Wildlife Center käyttää syöttöinä muun muassa lohta ja koiranruokaa.

KOMMENTTI

Karhu ei ole sorsa

Karhun ruokinta ei ole pullasorsien syöttämistä. Pedot kuuluvat piiloon, ja niiden kuuluu pelätä ihmistä. Hyvin harvat suomalaiset ovat näh-neet petoja täysin sattumalta, ja niin sen kuuluu ollakin.
Haaskojen pitämiseen vaaditaan taitoa. Toiminnan ammattimaisuutta voi mitata vain ulkopuolinen. Yritykset ja yhdistykset joutuvat vastaa-maan kiusallisiin kysymyksiin ensin työntekijöilleen ja jäsenilleen, sitten asiakkailleen ja sidosryhmilleen. Kun ruo-kintaa järjestävät yksittäiset ihmiset, riskit kasvavat.

Maa- ja metsätalousministe-riö valmistelee lainmuutosta, mutta haaskanpitäjää voi toimia vastuullisesti jo nyt.
Kysy naapureilta ja mieti, onko haaska oikeasti tarpeel-linen.
Maailmalla kohistaan Cecil-leijonan salakaadosta, ja asenteet metsästäjiä kohtaan kovenevat. Erityisesti heidän on oltava haaskojen kanssa hyvin tarkkoina.
Kukaan, joka pitää taajama-petoja ongelmana, ei voi pe-rustella haaskan pitoa omaksi huvikseen.

TERHI PAPE-MUSTONEN